

är ingen hallstämplad teolog! Tala ganska litet om teologisk lärdom Hr v. Essen, utan bevisa den. Ni kan vara säker, att vi äro i stånd att fatta hela det oerhörda omfånget och djupet af bevisningen.

J. V. S.

31 UTLÄNDSK LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 10, oktober 1855

Vi hafva alltid räknat det för ett af detta blads åligganden, att meddela, hvad utmärktast i den utländska litteraturen företer sig. Men bladets allmänna syfte inskränker dylika meddelanden till de litterära företeelser, som i sig hafva en allmännare betydelse, som icke blott för vetenskapsmannen utan för en större klass af samhällets medlemmar kunna ega vigt, och som kunna utöfva ett mera direkt inflytande på den allmänna bildningen.

Med vårt blads inskränkta utrymme är ett urval i denna syftning alltid en svår sak. Men det försvåras ännu, som vi tro, af den samtida litteraturens egendomliga beskaffenhet. Rikedomen på skrifter och ganska förtjenstfulla skrifter, tillhörande både den vetenskapliga forskningen och nationallitteraturen, är visserligen stor; men de stora utmärkelsernas tid synes åtminstone till vidare vara förbi. Vi hafva sett en kritiker yttra sin tvekan, huruvida detta kommer deraf, att stora förmågor verkligen för tiden saknas, eller om den allmänna niveaun numera så betydligt stigit, att det för individen är svårare än förr att mycket höja sig öfver densamma. Äfven vi vilja lemna afgörandet derhän. Men säkert är, att detta förhållande utgör en ökad svårighet för oss, att tillfredsställa läsarens fordringar; så att vi med bästa bemödande likväl måste bereda oss derpå, att hvad vi framställa såsom främst förtjent af en bildad allmänhets uppmärksamhet, icke hos flertalet af läsare skall finna det deltagande, vi önskade kunna för detsamma väcka.

Så hafva vi senast genomgått veckobladet *Athenæum Français* för årets sex första månader, utan att kunna blifva ense med oss sjelfva, hvilka af de talrika litterära anmälandena, dessa häften innehålla, vi för vårt blad borde låna. Denna tidskrift tillhör eljest de mest förtjenstfulla icke blott genom rikedom af sitt innehåll, utan äfven genom beskaffenheten af sin kritik. Man befrias nemligen vid dess läsning från det äckliga, oupphörliga smekandet och smickrandet, och glädjes af ett allvarligt bemödande, att skilja den rena metallen från slaggen. Detta kommer sig äfven deraf, att recensionerna enligt bladets plan äro ganska korta och icke lemna recensenterna tillfälle att hufvudsakligen lägga ut sin egen vältalighet; hvilket likväl icke hindrar ett stort antal kritiker från att vara ganska spirituella och lärorika. Hvad nu valet för detta blad angår, böra vi naturligtvis afse från alla skrifter, som erhållit en ogillande eller också blott mindre fördelaktig kritik. Likaså från strängt vetenskapliga arbeten. Och bland det återstående finnes ännu mycket, som kan hafva högre intresse hufvudsakligen blott för det land, skriften tillhör. Slutligen ligger det i detta blads plan, att icke blott göra läsaren bekant med utmärktare litterära pöduktur, utan äfven att välja anmälandena af desamma så, att de i sig sjelf innehålla något lärorikt. Ty jemförelsevis få läsare torde förskaffa sig de arbeten, bladet omnämner, medan det för det stora flertalet är af intresse ur recensionen erfara, hvad dessa arbeten innehålla, och hvad de skattat till den

10

20

30

40

50

allmänna bildningens förkofran. Vi göra oss dock det hopp, att Hrr Bokhandlare skola förse sig med några exemplar af de skrifter, vi rekomendera åt våra läsares uppmärksamhet, såsom vi tro erfarenheten hafva visat, att de utländska bokhandelslartiklar, som i bladet förordats, alltid haft någon afsättning.

Vi hafva påpekat svårigheterna, att uppfylla läsarens fordringar, icke för att undandraga oss vår förpligtelse, utan för att tillvinna vårt blad det milda bedömande, hvarpå dessa svårigheter kunna förvärfva detsamma något anspråk.

- 10 Lemnande således anmälan af nyare utländsk litteratur till ett följande häfte, skola vi i detta ur Athenæum låna ett par utförligare uppsatser, sådane hvarje nummer af bladet innehåller dem och göra början med *Les Renaissances*¹ af *Ampère*.

32 OM QVINNANS SAMHÄLLSSTÄLLNING OCH OM LIFRÄNTEANSTALTER FÖR QVINNOR.

Litteraturblad n:o 10, oktober 1855

- 20 Vi lofvade i senaste nummer, att ur Biskop Agardh's der anmälda statekonomiska arbete låna hans anföranden i ofvannämnda ämne. Då vi nu fullgöra detta löfte, sker det i den förhoppning, att framställningen icke blott må tjena till prof på biskopens varma nit, utan att den må väcka de ädlare sinnade män till en allvarlig tanke på hans förslag och leda de lyckligare lottade bland qvinnokönet sjelft, att med de många öfvertalningsmedel, som stå dem till buds, söka förmå sådana män att verksamt uppträda till förslagens utförande.

- 30 Utrymmet förbjuder oss att aftrycka Agardhs under rubriken »Qvinnans rättigheter i samhället» utförda värtaliga panegyrik öfver Qvinnan. Vi äro också öfvertygade, att ingen bildad man numera betviflar, det qvinnan af Försynen är lika grad andligen begåfvad som mannen, ehuru mången i strid med biskopens åsigt kan anse, att hon icke af Försynen är kallad till lika verksamhet i samhället, hvilka exempel än historien förete på qvinnor, som väl fyllt mannens plats.

Hvarje ogift qvinna kan dock på särskild ansökning förklaras myndig och enka är alltid myndig.

- 40 Förf. lär hafva svårt att utreda, att qvinnan icke lika gerna vill behaga och lika gerna gifte sig i de länder, der hon äfven som ogift är myndig. Detta har dock intet inflytande på hans bevisning i hufvudsak.

Vi hafva i en tidigare årgång af detta blad visat, att de oäkta barnens antal i Finland öfverhufvud har samma proportion som i Frankrike 12/100, ehuru i vissa län proportionen är än mera nedslående.

- 50 ¹ *Renaissance*'n benämnes den revolution i vetenskap, litteratur och konst som i slutet af 15:e seklet inträffade genom den förnyade bekantskapen med den antika litteraturen förnämligast den Grekiska, och som närmast föranleddes af de Grekiska lärde och litteratörer, hvilka vid Konstantinopels eröfring af Turkarne togo sin tillflykt till Italien. Första formen deraf var, att den klassiska litteraturen blef den ensam rådande hos Europas bildade folk, men den andra, att nationallitteraturerna efter dess mönster småningom uppstodo. Öfvers.